

Meg van mondva magyarul

A lehető legmagyarabb magyarok a lehető legmagyarabb szívvel a következő magyarisszimusz mondatot bocsátának az ország lakosságának színe elé: *„Egyetért-e azzal, hogy Magyarországon külföldi sem egyénileg, sem szervezeteken keresztül – annak tagjaként vagy tulajdonosaként, közvetve – és maga a szervezet ne szerezhessen termőföldtulajdont?”* Mélázva nézem ezt a kecses kérdést: akik kiagyalták, azok még nem jutottak el annak felismeréséig, hogy a névmást egyeztetni kell a főnévvel, amelyre vonatkozik. A „szervezeteken keresztül, annak tagjaként” megfogalmazás értelmetlen, mert az egyes számú „annak” nem vonatkozhat a többes számú „szervezetekre”, holott feltehetően ezt a látszatot szeretné kelteni. A bajt tovább fokozza, hogy ha elhagyjuk a gondolatjelek közt szerénykedő kitétel, akkor a mondat vége nem illeszkedik az elejéhez: *„Egyetért-e azzal, hogy Magyarországon külföldi sem egyénileg, sem szervezeteken keresztül és maga a szervezet ne szerezhessen termőföldtulajdont?”* A bővítmény kiiktatása után a mondat tökéletesen értelmezhetlenné válik, minthogy a „sem a szervezeteken keresztül” általánosságban utal mindenféle szervezetre, a „maga a szervezet” pedig egyetlen konkrét, de meg nem nevezett szervezetre céloz. Élvezkedve ízelhetjük Esterházy Péter aranyigazságát, amely szerint célravezetőbb alanyban és állítmányban gondolkodni, mint népben és nemzetben.

Aki e grammatikai balfogások okain tünődik, az nem érheti be azzal a tolakodóan kézenfekvő magyarázattal, hogy a magyarságukra oly büszke „nemzeti tábor” szövegezői nem tudnak magyarul. Két ekkora hiba egyetlen mondatban tartalmi okokat sejtet. A kérdés elején szemünkbe szökik a „külföldi”

szó, amely azt a nyílt követelést közvetíti, hogy magyar föld külföldi kézre ne kerüljön. A „maga a szervezet” kifejezés viszont – amelyet a stiliszták úgy löktek hátra, mint kocsis a taknyát – a maga meg nem nevezett meghatározottságában olyasmire utal, amit jobb véka alá rejteni. Az ellenzék népszavazásra javasolt kérdése elsősorban nem a nálunk földet vásárolni óhajtó külföldiek érdekeit sérti, hiszen ezek továbbra is alkalmazhatják jól bevált zsebszerződés-technikájukat. A kérdezők akciója a termelőszövetkezeti parasztok ellen irányul, de ezt nem tanácsos érthetően megfogalmazni, mert nekik is van szavazójoguk. Ha megértenék a kérdést, akkor esetleg felidéznek a régi szép időket, amelyekről olyan pontos képet adtak a falukutató irodalom klasszikus művei: a föld a magyar állampolgárságú magánbirtokosoké és a magyar egyházaké volt, a nyomor pedig a magyar állampolgárságú zselléréké. A nemzeti lelkesületű stiliszták az efféle terhes emlékek helyett inkább az idegengyűlölet rég bevált trükkjeivel hozakodtak elő, másrészt viszont céljukat is el akarták érni, és ezért tologatni kezdték a szavakat: ezt közbeiktatták, amazt hátracsapták, addig tekergették és kunkorgatták őket, míg a lehető leghazafiasabb módon meg nem szüntették értelmüket.

Arra kérem az Alkotmánybíróságot, hogy terjessze ki hatáskörét – ugyan már, miért ne? – a grammatika területére is, és nyilvánítsa az ellenzék formuláját népszavazásra alkalmatlannak. Elvégre zagyva kérdésre csak zagyva válasz adható. Semmi sem szól az ellen, hogy a talárosok ezt a tételt is becikkelyezzék abba a virtuális alkotmányba, amely a keblük mélyében rejlik.

Eörsi István